

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้กิจกรรมการคัดลายมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการคัดลายมือที่สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้คือ กิจกรรมการคัดลายมือจำนวน 8 กิจกรรม ประกอบด้วย แบบฝึกการคัดลายมือทั้งหมด 45 แบบฝึก เป็นแบบฝึกเตรียมความพร้อม แบบฝึกการคัดพยัญชนะ แบบฝึกการคัดคำ แบบฝึกการคัดประโยค และแบบฝึกการคัดข้อความ โดยยึดรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในโครงการพัฒนาการเขียนลายมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแบบตัวเหลี่ยมและเรียงลำดับอักษรจากง่ายไปหายาก ตามผลงานวิจัยของวรรณิ โสมประยูร แบบทดสอบการคัดลายมือและแฟ้มรวมงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านเวียงแหง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบค่าที นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย และศึกษาพัฒนาการการคัดลายมือจากแฟ้มรวมงาน นำเสนอโดยวิธีบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กิจกรรมการคัดลายมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งหมด 8 กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย แบบฝึกทั้งหมด 45 แบบฝึก ดำเนินการสร้างโดยยึดรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในโครงการพัฒนาการเขียนลายมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบบตัวเหลี่ยม และเรียงลำดับความยากง่ายของตัวอักษรตามผลงานวิจัยของ วรรณิ โสมประยูร ภายในกิจกรรมประกอบด้วย เกม เพลง นิทาน และรูปภาพประกอบ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน โดยมีรายละเอียดในการฝึกคือ ฝึกเตรียมความพร้อมในการคัดลายมือจำนวน 6 แบบฝึก ฝึกการคัดพยัญชนะจำนวน 22 แบบฝึก การคัดคำจำนวน 14 แบบฝึก การคัดประโยคจำนวน 2 แบบฝึก และการคัดข้อความจำนวน 1 แบบฝึก ลักษณะการฝึก คือ ฝึกลากเส้นพื้นฐาน ฝึกสังเกตตัวอักษร ฝึกคัดจากบรรทัด 4 ส่วน ฝึกคัดตามรอยประ และฝึกคัดตามตัวอย่าง โดยแทรกความรู้เกี่ยวกับการ

วางตำแหน่ง สระ วรรณยุกต์ และการเว้นช่องไฟในแบบฝึกต่าง ๆ ด้วย ใช้เวลาในการสอนครั้งละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการสอนทั้งหมด 20 ครั้ง

2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการคัดลายมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการคัดลายมือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงคะแนนเฉลี่ยความถูกต้อง ความสวยงาม และความสะอาด ในการคัดลายมือจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างเห็นได้ชัด

3. พฤติกรรมทางการคัดลายมือของนักเรียนที่แสดงออกหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการคัดลายมือ พบว่า มีความถูกต้องเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม พฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นที่สุดคือการเขียนหัวตัวอักษรไม่บอด หัวกลม ตัวเหลี่ยม ตามรูปแบบของ สปช. มีความสะอาด สวยงาม และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการคัดลายมือ และกระตือรือร้นในการฝึกและปฏิบัติผลงานเพื่อรวบรวมไว้ในแฟ้มรวมงานเป็นพิเศษ ซึ่งสังเกตจากผลงานจะถูกต้อง สวยงาม สะอาดขึ้นเป็นลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมฝึกการคัดลายมือเป็นสื่อในการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการคัดลายมือสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการคัดลายมือที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะทางการคัดลายมือของนักเรียนได้ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากกิจกรรมการคัดลายมือที่สร้างขึ้นได้ดำเนินไปตามหลักการที่วางเอาไว้ คือ มีการศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับการคัดลายมือของนักเรียนก่อน แล้วจึงดำเนินการสร้างโดยอาศัยรูปแบบตัวอักษรของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแบบตัวเหลี่ยม และการเรียงลำดับความยากง่ายของตัวอักษรตามผลงานการวิจัยของ วรณี โสมประยูร จากนั้นนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ ก่อนจะนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีสภาพและปัญหาใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แล้วจึงนำแบบฝึกไปทดลองใช้ในการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย และอีกส่วนหนึ่งที่น่าจะมีส่วนให้มีการพัฒนาทักษะการคัดลายมือได้ดีก็คือ การจัดทำแฟ้มรวมงาน (Working Folder) เพราะนักเรียนมีโอกาสเปรียบเทียบ และสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ตามลำดับ

2. จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออกทางการคัดลายมือ และศึกษาผลงานจากแฟ้มรวมงาน พบว่า หลังจากการเรียนด้วยกิจกรรมการคัดลายมือแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านความถูกต้อง ความสวยงาม และความสะอาด ทั้งนี้เนื่องจากกระหว่างการทำครูจะคอยดูแล แนะนำอย่างใกล้ชิด และเมื่อทำเสร็จและรวบรวมผลงานไว้ในแฟ้มรวมงานแล้ว ครูก็จะนำผลงานนักเรียนมาเปรียบเทียบชิ้นงานก่อนหลังหน้าชั้นเรียน มีการชี้แจง เสนอแนะ

ให้คำชมเชย เป็นการเสริมแรงทางบวก ทำให้นักเรียนมีกำลังใจและสร้างสรรค์ผลงานให้ดีขึ้นตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนบางคนยังมีพฤติกรรมการคัดลายมือที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบเท่าที่ควร เช่น หัวตัวอักษรไม่กลม การลากเส้นยังไม่ค่อยเที่ยง กระยะช่องไฟยังไม่ค่อยถูกต้อง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากเด็กมีระยะเวลาในการฝึกฝนน้อยเกินไป ซึ่งทักษะการคัดลายมือเป็นทักษะที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน อีกทั้งเด็กอาจจะขาดความพร้อมในการฝึกคัดลายมือ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานี้ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการคัดลายมือที่ไม่ถูกต้องได้ จากผลการสังเกตดังกล่าวมีส่วนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรียา บุญวาทิน (2522) ที่พบว่าเด็กต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างในการที่จะฝึกคัดลายมือให้ถูกต้อง สวยงาม เช่น จากครู ทางบ้าน อารมณ์ของเด็ก วุฒิภาวะและระยะเวลาในการฝึก เป็นต้น

3. กิจกรรมการคัดลายมือที่สร้างขึ้น เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะทางการคัดลายมือของเด็กได้ดี ทั้งนี้จะมาจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

3.1 ได้มีการศึกษาและข้อบกพร่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการคัดลายมือของเด็กก่อน รวมทั้งมีการศึกษาดำรงและเอกสารต่างๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคัดลายมือ ทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบฝึกการคัดลายมือให้สอดคล้องกับปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ เกี่ยวกับการคัดลายมือได้

3.2 กิจกรรมการคัดลายมือที่สร้างขึ้นได้เรียงลำดับการฝึกคัดจากสิ่งที่ย้ายไปหายาก และเริ่มฝึกจากช่วงสั้นๆ ก่อน โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การฝึกคัดพยัญชนะกลุ่มง่ายๆ ปานกลางไปกลุ่มยาก การฝึกคัดคำ การฝึกคัดประโยค และการฝึกคัดข้อความ ตามลำดับ เป็นการฝึกให้เด็กได้ฝึกไปตามลำดับขั้น ซึ่งเรื่องนี้จะมีส่วนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณี โสมประยูร (2514) ที่พบว่าช่วงเวลาในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้นอยู่กับการเรียงลำดับความยากง่ายของพยัญชนะที่ใช้ฝึกเขียน

3.3 ลักษณะการฝึกคัดพยัญชนะแต่ละกลุ่ม คือ กลุ่มง่าย ปานกลาง และกลุ่มยาก ใช้แนวการฝึกคือ อันดับแรกฝึกให้รู้จักการสังเกตและจับคู่ตัวอักษร โดยจัดพยัญชนะกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน อันดับต่อไปก็คือฝึกคัดจากบรรทัด 4 ส่วน ทำให้รู้จักตำแหน่งการวางหัวตัวอักษร การกะประมาณสัดส่วนตัวอักษรได้ถูกต้อง แล้วฝึกการคัดตามรอยจุดประเพื่อฝึกลีลามือ และเพื่อความถูกต้องและความมั่นใจมากขึ้น แล้วจึงฝึกคัดตามตัวอย่าง เพื่อฝึกประสบการณ์การคัดลายมือให้ถูกต้อง สวยงาม มากขึ้น การฝึกตามลำดับขั้นนี้จะเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคัดลายมือของเด็กได้ดี

3.4 การดำเนินกิจกรรมการคัดลายมือ เน้นการจัดกิจกรรมที่สนุกสนาน เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมต้นๆ จะเป็นช่วงที่ชอบความสนุกสนาน ชอบเล่นมากกว่าเรียน จึงทำให้มีส่วนอย่างมากที่ช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นรูปภาพประกอบ เกม เพลง และนิทาน ซึ่งจากการสังเกตพบว่าเด็กนักเรียนชอบกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้มาก จึงน่าจะเป็นผลทำให้เกิดทักษะการคัดลายมือขึ้นได้ จากผลดังกล่าวมีส่วนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิ่งดาว พุทธพันธ์ (2534) ที่ว่าการสอนให้นักเรียนเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อในกระบวนการเรียนการสอน มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญา และความสามารถให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

3.5 การเปิดโอกาสให้เด็กได้จัดทำแฟ้มรวมงาน (Working Folder) ทำให้เด็กสามารถเปรียบเทียบผลงานของตนเองแต่ละครั้ง และเปรียบเทียบกับผลงานของเพื่อน ทำให้เด็กเห็นความก้าวหน้าของตนเอง และทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะพิถีพิถันผลงาน และมีความตั้งใจในการฝึกยิ่งขึ้น

3.6 การไม่กำหนดข้อจำกัดเรื่องเวลา มีส่วนทำให้เด็กไม่เคร่งเครียด และรีบร้อนเกินไป ทำให้ตั้งใจทำผลงานของตนเองตามหลักการอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้นได้

4. จากการวิเคราะห์คะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบการคัดลายมือทั้ง 4 ฉบับพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนความถูกต้องของการคัดลายมือก่อนและหลังการเรียนด้วยแบบฝึกแตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากก่อนเรียนด้วยแบบฝึก นักเรียนไม่ได้รับการฝึกคัดลายมือที่ถูกต้องอย่างจริงจังและไม่ได้เห็นรูปแบบการคัดลายมือที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างแท้จริง ขาดการทวนซ้ำอย่างต่อเนื่องจากครูผู้สอน รวมทั้งครูผู้สอนเองไม่ได้เห็นความสำคัญของการคัดลายมือเท่าที่ควร การที่ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้แบบฝึกการคัดลายมือเป็นสื่อ จึงทำให้นักเรียนได้รับการฝึกการคัดลายมืออย่างถูกต้อง เป็นระบบ อันเป็นผลทำให้คะแนนความถูกต้องของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันมากดังกล่าว

5. จากการสังเกตและวิเคราะห์คะแนนในด้านความสวยงามและความสะอาดจากแบบทดสอบการคัดลายมือ พบว่า นักเรียนมีคะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการคัดลายมือมาก โดยเฉพาะคะแนนด้านความสะอาดของแบบทดสอบการคัดลายมือก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึก นักเรียนมีคะแนนด้านความสะอาดแตกต่างกันมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะขบวนการในการจัดทำแฟ้มรวมงานที่ทำให้เด็กสามารถเปรียบเทียบและพัฒนาชิ้นงานให้ดีขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาและมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ในการนำเอากิจกรรมการคัดลายมือไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของกิจกรรม คำชี้แจงในการใช้ เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบฝึกต่าง ๆ ให้เข้าใจทุกครั้ง จนเกิดความเข้าใจและมั่นใจในการสอน อันจะทำให้การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการคัดลายมือบรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้

1.2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และการใช้สื่อการเรียนในกิจกรรมครูผู้สอนสามารถปรับและยืดหยุ่นให้เข้ากับสภาพของนักเรียนและสามารถจัดหาสื่อที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนหรือท้องถิ่นได้

1.3 การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบฝึก ครูผู้สอนควรดำเนินการสอนไปตามลำดับที่จัดไว้ คือ จากแบบฝึกที่ 1 เรื่อยไปจนถึงแบบฝึกที่ 45 ไม่ควรดำเนินการสอนข้ามแบบฝึก เพราะจะทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกตามลำดับจากง่ายไปหายากอย่างแท้จริง

1.4 การดำเนินกิจกรรมการคัดลายมือ ควรดำเนินการสอนภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง สนุกสนานมีชีวิตชีวา และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย จึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายทุกครั้ง

1.5 การจัดทำแฟ้มรวมงาน (Working Folder) ควรชี้แจงนักเรียนทราบถึงความสำคัญ และวิธีปฏิบัติ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับให้เข้าใจอย่างชัดเจนเสียก่อนทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างกิจกรรมหรือแบบฝึกการคัดลายมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองให้นานขึ้นกว่าเดิมเป็นหนึ่งเทอมหรือตลอดปีการศึกษา เพราะทักษะการคัดลายมือเป็นทักษะที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนและเป็นทักษะที่ต้องการฝึกซ้ำหรือฝึกทำบ่อย ๆ จึงจะเกิดผลตามที่ต้องการได้

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างแบบฝึกการคัดลายมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบตัวอักษรแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น ไข่แบบตัวกลมหรือตัวมน เป็นต้น

2.3 ควรพัฒนาการสะสมผลงานนักเรียนจากแฟ้มรวมงาน (Working Folder) เป็นแฟ้มสะสมงานนักเรียนอย่างเต็มรูปแบบ (Student Portfolio) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คัดสรร แกะไขและพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานให้ดีที่สุดต่อไป